

Актуальні проблеми судової транспортно-товарознавчої експертизи в умовах воєнного стану

Сергій Крекотень

старший судовий експерт сектору товарознавчих та гемологічних досліджень відділу товарознавчих, гемологічних, економічних, будівельних, земельних досліджень та оціночної діяльності, Сумський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр Міністерства внутрішніх справ України, м. Суми, Україна, e-mail: krekoten66@ukr.net

Розглянуто особливості та проблеми проведення судової транспортно-товарознавчої експертизи в умовах воєнного стану. Окреслено методичні виклики, нормативно-правові аспекти та перспективи розвитку цієї сфери.

Ключові слова: *судова експертиза; транспорт; товарознавство; воєнний стан; оцінка майна.*

Current Issues of Forensic Transport and Commodity Examination under Martial Law

Serhiy Krekoten

The theses consider the peculiarities and challenges of conducting forensic transport and commodity examinations under martial law. Methodological difficulties, legal framework, and development prospects are outlined.

Keywords: *forensic examination; transport; commodity science; martial law; property valuation.*

Воєнний стан в Україні значно вплинув на практику судових експертиз. Особливої актуальності набули транспортно-товарознавчі експертизи у зв'язку з численними випадками пошкодження чи знищення майна, утратою товарів, порушенням логістики та документального супроводу.

Правовою основою судово-експертної діяльності є Закон України «Про судову експертизу» [1], процесуальні кодекси та підзаконні акти Мін'юсту. В умовах воєнного стану діють також спеціальні обмеження і процедури щодо доступу до територій та обігу документів [2]. Міжнародні норми, зокрема Женевські конвенції, мають важливе значення для захисту цивільної власності [3].

З-поміж головних проблем: обмежений доступ до об'єктів; утрата документів; необхідність застосування фото- і відеофіксування, GPS-даних; коливання ринкової вартості майна.

Виконуючи дії, передбачені методикою, експерт стикається з проблемами, пов'язаними як з воєнним станом, так і з особливостями розвитку сучасної економіки, які варто проаналізувати та окреслити шляхи їх розв'язання. Ці проблеми зумовлюють необхідність адаптації оціночних підходів до реалій кризової економіки та нестабільного ринку, що потребує впровадження гнучкіших і стійкіших методик оцінювання.

Оцінювання пошкодженого транспорту ускладнене відсутністю даних

про стан до руйнування; збереження речових доказів проблематичне; логістика проведення оглядів обмежена; інфляція впливає на точність оцінки.

Транспортно-товарознавча (автотоварознавча) експертиза призначена для проведення незалежного оцінювання пошкодженого транспортного засобу компетентними спеціалістами, які мають як теоретичні знання, так і практичні вміння та навички.

Висновки експертів мають значення не лише для національних судів, а й для міжнародних процесів

(наприклад, у Міжнародному кримінальному суді). Це підвищує вимоги до незалежності та об'єктивності експерта.

Необхідне вдосконалення методик, інтеграція інноваційних технологій (дрони, 3D-сканування, штучний інтелект), створення єдиної бази пошкодженого майна, міжнародна співпраця.

Судова транспортно-товарознавча експертиза у воєнний час є важливим інструментом захисту майнових прав. Її розвиток сприятиме належному фіксуванню збитків та відшкодуванню шкоди.

Особливості транспортно-товарознавчої експертизи у воєнний час

Проблема	Характеристика
Обмежений доступ	Зруйновані або окуповані території унеможливають огляд об'єктів
Утрата документів	Знищення товарно-транспортних накладних, сертифікатів, актів прийому-передачі
Коливання цін	Ринкова вартість товарів і транспорту нестабільна в умовах війни
Збереження доказів	Речові докази зникають через обстріли, пожежі або мародерство

Перелік джерел посилання

1. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 17.09.2025).
2. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 17.09.2025).
3. Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни : прийн. Генасамбл. ООН 12.08.1949 р. / ратифік. із застереж. Указом ПВР УРСР від 03.07.1954 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text (дата звернення: 17.09.2025).